§ 12

Motion 2017:56 av Dag Larsson m.fl. (S) om att mer forskning i primärvården behövs

LS 2017-1295

Ärendebeskrivning

Dag Larsson m.fl. (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka, att uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning samt att uppdra åt landstingsstyrelsen att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:56
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande

Yrkanden

Ordföranden Irene Svenonius (M) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 16 januari 2019.
Erika Ullberg (S) och Catarina Wahlgren (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden frågar på vart och ett av framställda yrkanden och finner att regionstyrelsen bifaller regionrådsberedningens förslag.

Beslut

Regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2017:56 av Dag Larsson m.fl. (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Reservation

Erika Ullberg (S) och Catarina Wahlgren (V) anmäler reservation från S-ledamöterna och V-ledamöterna till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-01-16

LS 2017-1295

Regionstyrelsen

Motion 2017:56 av Dag Larsson m.fl. (S) om att mer forskning i primärvården behövs

Föredragande regionråd: Tobias Nässén

Ärendebeskrivning

Dag Larsson m.fl. (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka, att uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning samt att uppdra åt landstingsstyrelsen att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2017:56 av Dag Larsson m.fl. (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Regionrådsberedningens motivering

Region Stockholm är en av Sveriges viktigaste forskningsaktörer inom medicin. Motionärerna pekar på en rad viktiga aspekter för att säkra denna position även framöver med fokus på forskning, utveckling och utbildning (FoUU) i primärvården. Detta är helt avgörande för att nätverkssjukvården, som håller på att växa fram i regionen som en del av *Framtidsplan för hälso- och sjukvården* (LS 1409-1068), ska fungera såsom tänkt.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har därför bland annat fattat två avgörande beslut (HSN 2017-0891) vad gäller utbildning i all landstingsfinansierad hälso- och sjukvård. Ett liknande beslut, som framgent förtydligar

vårdgivarnas forsknings- och utvecklingsuppdrag, är under framtagande för beslut under vårterminen 2019. Den blågröna koalitionen kan inte nog påpeka att sjukvården, vid sidan om att bedriva sjukvård, även har ett obligatoriskt FoUU-uppdrag.

För att ytterligare stimulera forskning och utveckling (FoU) i primärvården har regionen sedan 2013, vid sidan av de statliga så kallade ALF-medlen, utlyst 10 mkr årligen i sökbara projektmedel för FoU inom primärvård, psykiatri och geriatrik (PPG). Satsningen har visat sig vara mycket lyckosam vad gäller FoU inom psykiatrin. Tyvärr ser vi inte samma positiva utveckling inom primärvården och geriatriken. Med bakgrund av detta har regionen, sedan 2018, valt att i stället allokera PPG-medlen till sökbara projektmedel inom nätverkssjukvården. Projekt inom ramen för utlysningen ska ha två projektledare, varav den ena inom ett akutsjukhus eller en geriatrisk klinik och den andra inom primärvården. Detta för att stimulera FoU i utvecklingen av framtidens vårdlandskap med nätverk kring patienten, det vill säga nätverkssjukvården.

Medlen söks, i likhet med ALF, i konkurrens samt att ansökningarna bedöms av oberoende och vetenskapliga kommittéer. 2018 fanns 16 beviljade projekt. Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erhöll drygt 60 mkr i FoU-medel samt hade närmare 300 forskningsaktiva personer anställda. Av dessa personer var 16 stycken professorer och sju stycken docenter.

Akademiskt primärvårdscentrum (APC) bildades 2004 under namnet Centrum för allmänmedicin (CeFAM). Därtill finns åtta Akademiska vårdcentraler (AVC), vilka ska ses som komplement och lokala utlöpare till APC. Tillsammans genomförde APC/AVC över 49 000 utbildningsdagar för studenter och 750 fortbildningsaktiviteter för medarbetare 2017. Till detta handleddes 225 läkare under allmäntjänstgöring (AT) och 560 läkare under specialiseringstjänstgöring (ST). APC/AVC är således redan idag en av regionens största och viktigaste utbildningsaktörer.

För att ytterligare stimulera ökad forsknings- och utvecklingsaktivitet samt säkra återväxten av kliniska forskare har regionen, vid sidan om APC/AVC, valt att utlysa så kallade juniora forskartjänster, vilka sedan 2018 även inbegriper medellånga vårdutbildningar såsom biomedicinsk analytiker och sjuksköterska.

Avslutningsvis kan konstateras att flertalet åtgärder redan satts in för att ytterligare stimulera FoUU inom primärvården med siktet inställt mot nätverkssjukvården som håller på att implementeras. Den blågröna

koalitionen håller helt med motionärerna om att samarbetet mellan regionen och universiteten/högskolorna kontinuerligt behöver utvecklas för att premiera och säkra hälso- och sjukvården uppdrag inom forskning, utveckling, utbildning och innovation i hela nätverkssjukvården.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:56
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande

Irene Svenonius

Tobias Nässén

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Forskning och innovation
Maria Schönnings

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-10-18

LS 2017-1295

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:56 av Dag Larsson m.fl. (S) om att mer forskning i primärvården behövs

Ärendebeskrivning

Dag Larsson m.fl. (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att hälso- och sjukvårdsnämnden uppdras att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka, att uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning samt att uppdra åt landstingsstyrelsen att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:56
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att landstingsfullmäktige uppdrar åt att hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka, att landstingsstyrelsen uppdras att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning samt att landstingsstyrelsen uppdras att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre.

Mot bakgrund av pågående utvecklingsarbete inom landstingsstyrelsens förvaltning och hälso- och sjukvårdsförvaltningen föreslår förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Det huvudsakliga ansvaret för ledning och styrning av landstingets FoUU-arbete (forskning, utveckling och utbildning) ligger inom landstingsstyrelsens förvaltning. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ansvarar för vissa delar av utbildnings- och utvecklingsarbete inom den nära vården.

Medel via Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsen fördelade år 2017, 1007 miljoner kronor till forskning, utveckling och utbildning. Fördelningen är mångfacetterad, komplex och vissa delar av budgeten tas fram i samverkan med Karolinska Institutet vilket regleras i det regionala ALF-avtalet (LS 1411-1389). Landstinget erhöll 2017 totalt 623 miljoner kronor i så kallad ALF-ersättning som reglerar statens ersättning till landstingen för vissa kostnader i samband med utbildning och medicinsk forskning. Fördelningen av FoU-medel bygger på ett system med ersättning för forskningslokaler, basersättning, aktivitetsersättning, sökbara projektmedel, stöd till kliniska forskartjänster och strategiska satsningar. Bas- och aktivitetsersättning fördelas till de upplåtna enheter som omfattas av det regionala ALF-avtalet varav det inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) fanns fem stycken år 2017. Verksamheterna erhåller en basersättning för de lärartjänster som finns inom respektive sjukhus/motsvarande. Fördelningen av aktivitetsersättningen baseras på forskningsaktivitet mätt i parametrarna examina, externa medel och bibliometri. Systemet för fördelning av aktivitetsmedel är beslutat av Ledningsgruppen KI-SLL och ger tydliga signaler om att forskning av hög kvalitet premieras.

Landstinget har sedan 2013 årligen avsatt 10 miljoner kronor i sökbara projektmedel för forskning och utveckling inom primärvård, psykiatri och geriatrik (PPG-projektmedel). Satsningen har påverkat psykiatrisk forskning positivt, medan effekten på forskning inom primärvård och geriatrik varit begränsade. Med anledning av detta beslutades att omvandla PPG-projektmedlen till utlysning av medel till nätverkssjukvården från och med 2018. Projekt inom utlysningen ska ha två ledare, varav den ena vid akutsjukhus eller geriatrisk klinik och den andra inom primärvården för att stimulera FoUU i utvecklingen av framtidens vårdlandskap med nätverk kring patienten. Medlen söks i konkurrens och oberoende vetenskapliga experter bedömer inkomna ansökningar. Inför 2018 finns 16 stycken

beviljade projekt varav minst ett inom området patientsäkerhet.
SLSO erhöll år 2017: 63,1 miljoner kronor i FoU-medel och har närmare 300 personer aktiva inom forskning, 16 professorer och sju docenter är knutna till verksamheten. Tilldelade ALF-projektmedel för 2016 uppgick till 10,1 miljoner kronor och ytterligare 9,4 miljoner kronor för PPG. Under året pågick ett 60-tal forskningsprojekt med stöd av dessa medel.

Medel via hälso- och sjukvårdsnämnden
Primärvårdens centrala FoUU-verksamhet i landstinget, Centrum för Allmänmedicin (CeFAM), bildades 2004 som ett resultat av Kunskapsutredningen och finns sedan dess organisatoriskt under Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), men med ett tydligt driftformsoberoende uppdrag. Namnbyte skedde för några år sedan till Akademiskt primärvårdscentrum (APC) för att tydligare markera att hela primärvården är målgrupp.

Akademiska vårdcentraler (AVC) startade 2011 och idag finns åtta stycken fördelade över länet, varav en i privat drift, en i Norrtälje och resterande inom SLSO. De ska ses som lokala akademiska utlöpare till APC. AVC har en grundläggande finansiering om sammantaget drygt 11 miljoner kronor som från och med 2018 finansieras inom hälso- och sjukvårdsförvaltningens budget. Resterande finansiering sker genom ersättning för studenter och tilldelade per projekt öronmärkta medel för utveckling och forskning. Verksamhetens största uppdrag är utbildnings- och fortbildningsaktiviteter, men även forskning och utveckling bedrivs inom centrumet. APC och AVC hanterade 2017: 49 000 studentdagar hos vårdgivare, 750 fortbildningsaktiviteter för 13 500 deltagare, 225 AT- och 560 ST-läkare i allmänmedicin, publicerade 80 vetenskapliga artiklar. Detta åstadkoms av 98 medarbetare, flertalet på delad tid mellan ren klinisk verksamhet och APC/AVC. Finansieringen från hälso- och sjukvårdsnämnden till APC var år 2017 cirka 42 miljoner kronor.

I ett försök att stimulera till ökad forskarutbildning inrättades forskar-ST i allmänmedicin med akademisk förankring på APC/AVC. ST-utbildningen tog därvid längre tid, och på grund av större frånvaro från klinisk verksamhet, gavs även en högre ersättning till vårdgivaren. Som mest fanns knappt 10 forskar-ST, varav de flesta blivit klara. Återbesättningar har inte skett, då det i stället prioriterats att utbilda så många specialister i allmänmedicin som möjligt.

I samarbete med kommuner i Stockholms län finns fyra FoUU Äldreverksamheter; FoU nu, FoU Nordost, Äldrecentrum och Nestor FoU-center. Syftet med verksamheterna är forskning, utbildning, fortbildning,

utveckling och implementering inom området åldrande. FoUU Äldre finansieras gemensamt av landstinget och engagerade kommuner och sammantaget belopp för FoUU Äldre för Stockholms läns landsting (SLL) var år 2017 14 mkr.

Överväganden
Förvaltningen delar motionärernas syn att forskning i primärvården är av stor betydelse för genomförandet av nätverkssjukvården där primärvårdens medverkan i datainsamling och analys av utfall är av särskild vikt. En fungerande samverkan mellan akutsjukhusens korta insats och mätning av det långvariga förloppet ute i primärvården innebär unika möjligheter att bygga kunskap om hälsa och sjukdom. Detta blir ett viktigt utvecklingsområde för FoUU som kan skapas inom Framtidens vårddatamiljö.

En pågående inriktning från hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) som förväntas öka framgent är att förlägga allt fler projekt med FoUU-inriktning på FoUU-verksamheter HSF redan har avtal med. Detta inkluderar i allra högsta grad APC/AVC. Detta skapar en större total volym för FoUU inom primärvården.

En stor del av vården till länets invånare sker inom primärvården, och utvecklingen är att sjukdomarnas grad och komplexitet sakta ökar hos primärvårdens patienter. Samtidigt omvandlas strukturen i landstinget mot en mer nätverksbaserad vård, där allt större andel av vården ska förväntas ske utanför akutsjukhus. Etableringen av nya närakuter är ett exempel. För att göra vården alltmer patientsäker, rationell och tillgänglig är en välfungerande FoUU-verksamhet i primärvården av stor betydelse.
I förhållande till hälso- och sjukvårdsomfattningen inom primärvården är FoUU resurserna relativt marginella. En utbyggnad av FoUU verksamheten är önskvärd. Inrättande av kliniska doktorandtjänster kopplat till kliniska forskartjänster med handledaransvar skulle kunna bidra till en långsiktig FoUU-kunskapsbas. Detta fordrar en långsiktig plan i samverkan med Karolinska Institutet.

Inom SLSO finns en FoUU-kommitté som beslutar om strategisk användning av tilldelade resurser respektive fördelning av resurser till verksamhetsnivån (klinik/motsvarande). FoUU-verksamhet inom och av medarbetare verksamma i primärvården bedrivs huvudsakligen av APC/AVC, samt i samverkan med länets kommuner på fyra FoU-Äldre-verksamheter. HSF uppdrar i allt större utsträckning, vilket planeras öka, till dessa verksamheter att fullgöra projekt inom FoUU. Detta förväntas generellt öka aktivitet med FoUU inom primärvården.

Förvaltningen föreslår mot bakgrund av detta att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Jan Andersson
Forskningsdirektör

Beslutsexpediering:
Akt

Godkänd av Malin Frenning, 2018-10-18

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -10- 17
Dnr LS 2017-1295

MOTION 2017-10-17

2017:56

Motion om att mer forskning i primärvården behövs

Forskningen i primärvården är eftersatt. Det gör den politiska nollvisionen om vårdskador svårare att uppnå. Genom att lägga ut mer vård i vårdvalen försvåras det ytterligare. Hälso- och sjukvården behöver nya kunskapsunderlag för säkerhetsarbetet och för att hantera framtidens utmaningar. I Stockholms läns landstings patientsäkerhetsberättelse för 2016[1] framgår att mer behöver göras inom primärvården, psykiatrin och i samarbetet med kommuner för att stödja, stärka och utveckla patientsäkerhetsarbetet.

Vi socialdemokrater har förslag på hur Stockholms läns landsting kan bli bättre. En nyckel är att utveckla arbetet inom Stockholms läns landsting åtta akademiska vårdcentraler (AVC). Dessa har som syfte att utifrån egna och andras forskningsresultat implementera resultaten och bedriva utvecklingsarbete. Detta för att möjliggöra en mer evidensbaserad och patientsäker vård. Målet är att höja och säkerställa kvaliteten i det patientnära arbetet genom att sprida och utveckla arbetsformer.

De åtta AVC som finns i Stockholms läns landsting idag är: Gustavsberg, Hässelby/Akalla, Jakobsberg och Liljeholmen, Mörby, Huddinge/Flemingsberg, S:t Erik och Norrtälje Tiohundra AB. Var och en av dessa har idag 1 miljon kronor extra per år att förfoga över för att uppfylla sitt uppdrag. Pengarna räcker till en deltidsanställd forskare. Därutöver söker ACV febrilt ytterligare medel för att kunna bedriva forskning i primärvården, eller bland verkliga patienter med vanliga sjukdomar om man så vill. Multisjuka äldre, kroniker, förkylda, patienter med hosta, utmattningsdiagnoser och andra tillstånd, lämpliga för allmänspecialister. Det finns en stor bredd av sjukdomstillstånd och alla stora folksjukdomar ska hanteras. Så gott som alla invånare besöker vid något tillfälle primärvården. Primärvården är i låg grad diagnosspecifik och oglamorös och kan uppfattas långt ifrån de traditionella forskningsmiljöerna.

Folkhälsa och folksjukdomar betraktas inte som glansfullt att forska på och det märks genom att flertalet ansökningar om forskningsmedel från primärvården får

[1] http://www.sll.se/PageFiles/473244/Patientsäkerhetsberättelse_sll_170308.pdf

avslag för att det inte får tillräckligt många meriteringspoäng. Det kan vara svårt att applicera forskningsresultat från slutenvårdsstudier direkt i primärvården. Hur blir det i en situation där en forskningsstudie är genomförd med en diagnos och patienten i primärvården har flera samtida diagnoser och behandlingar? Att kunna ta till sig ny kunskap är en viktig del i arbetet inom alla olika delar av sjukvården. Att arbeta inom primärvården kan vara krävande men är otroligt viktigt och betydelsefullt. Ett sätt att öka attraktiviteten för yrket och kunskapen hos personalen är att på ett mer aktivt sätt få in forskningen. Att få vara med och utveckla kunskap om vården till vården kan vara helt avgörande för om den enskilde orkar och vill arbeta kvar. Genom det tror vi socialdemokrater att attraktiviteten för primärvården skulle öka. Därför bör tjänster inrättas i primärvården som kombinerar forskning och klinisk verksamhet. Det skulle ge patienterna bättre men också ge fler utvecklingsmöjligheter för personalen.

För att åstadkomma bästa förutsättningar för den kliniska patientnära forskningen, som innovationsarbetet, samarbetet mellan sjukvården, akademin och näringslivet, behöver akademiska vårdcentraler (AVC) få mer resurser och tydligare struktur. Vi vet att fler och nya aktörer inom vården innebär att fragmenteringen inom hälso- och sjukvården ökar och leder till nya utmaningar när verksamheten ska styras. Den stora omställningen som dessutom sker inom sjukvården där vård flyttar ut från akutsjukhusen till vård närmare patienterna borde självklart avspeglas i fördelningen av forskningsresurser. Detta bör påskyndas genom att landstinget öronmärker forskningsmedel till primärvården. Samarbete och samverkan med primärvården måste premieras även när det gäller forskning vid universitetssjukhusen.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna landstingsfullmäktige att besluta

att uppdra åt Hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka

att uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning

att uppdra åt landstingsstyrelsen att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre

Stockholm den 17 oktober 2017

Dag Larsson (S)

Solveig Holmgren (S)

Jens SJöström (S)

Petra Larsson (S)

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

PROTOKOLLSUTDRAG 6/2018
§ 168

SAMMANTRÄDESDAG
2018-09-27

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2018-09-28

§ 168 Yttrande över motion 2017:56 av Dag Larsson med flera (S) om att mer forskning i primärvården behövs HSN 2017-1924

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:56 om att mer forskning i primärvården behövs. I motionen föreslår Dag Larsson med flera (S) att landstingsfullmäktige ska uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka. Fullmäktige föreslås även uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning. Slutligen föreslås att uppdra åt landstingsstyrelsen att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:56 av Dag Larsson m.fl. (S)

Yrkanden

1) Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Tove Sander (S), Susanne Nordling (MP) och Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Reservationer
Tove Sander (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Susanne Nordling (MP) anmäler att MP-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Håkan Jörnehed (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Lisbeth Ekebom

Expedieras
Landstingsstyrelsen

Stockholms läns landsting

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Samverkan och stöd
Mats Ek

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-09-06

HSN 2017-1924

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över motion 2017:56 av Dag Larsson med flera (S) om att mer forskning i primärvården behövs

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) ska yttra sig över motion 2017:56 om att mer forskning i primärvården behövs. I motionen föreslår Dag Larsson med flera (S) att landstingsfullmäktige ska uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnden att ta fram konkreta förslag på hur forskningen i primärvården kan öka. Fullmäktige föreslås även uppdra åt landstingsstyrelsen att inrätta tjänstetyper i primärvården som kan kombinera klinisk verksamhet och forskning. Slutligen föreslås att uppdra åt landstingsstyrelsen att revidera ansökningskriterierna för landstingets forskningsmedel så att samverkan och samarbete med primärvården värderas högre.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:56 av Dag Larsson med flera (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i utskottet för framtidens hälso- och sjukvård.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Det huvudsakliga ansvaret för ledning och styrning av landstingets FoUU-arbete (forskning, utveckling och utbildning) ligger inom landstingsstyrelsens förvaltning. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ansvarar för vissa delar av utbildnings- och utvecklingsarbete inom den nära vården.

Medel via hälso- och sjukvårdsnämnden
Primärvårdens centrala FoUU-verksamhet i landstinget, Centrum för Allmänmedicin (CeFAM), bildades 2004 som ett resultat av Kunskapsutredningen och finns sedan dess organisatoriskt under Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), men med ett tydligt driftformsoberoende uppdrag. Namnbyte skedde för några år sedan till Akademiskt primärvårdscentrum (APC) för att tydligare markera att hela primärvården är målgrupp.

Akademiska vårdcentraler (AVC) startade 2011 och idag finns åtta stycken fördelade över länet, varav en i privat drift, en i Norrtälje och resterande inom SLSO. De ska ses som lokala akademiska utlöpare till APC. AVC har en grundläggande finansiering om sammantaget drygt 11 miljoner kronor som från och med 2018 finansieras inom hälso- och sjukvårdsförvaltningens budget. Resterande finansiering sker genom ersättning för studenter och tilldelade per projekt öronmärkta medel för utveckling och forskning.

Verksamhetens största uppdrag är utbildnings- och fortbildningsaktiviteter, men även forskning och utveckling bedrivs inom centrumet.
APC och AVC hanterade 2017: 49 000 studentdagar hos vårdgivare, 750 fortbildningsaktiviteter för 13 500 deltagare, 225 AT- och 560 ST-läkare i allmänmedicin, publicerade 80 vetenskapliga artiklar. Detta åstadkoms av 98 medarbetare, flertalet på delad tid mellan ren klinisk verksamhet och APC/AVC.

Finansieringen från HSN till APC var år 2017 cirka 42 miljoner kronor.
I ett försök att stimulera till ökad forskarutbildning inrättades forskar-ST i allmänmedicin med akademisk förankring på APC/AVC. ST-utbildningen tog därvid längre tid, och på grund av större frånvaro från klinisk verksamhet, gavs även en högre ersättning till vårdgivaren. Som mest fanns knappt 10 forskar-ST, varav de flesta blivit klara. Återbesättningar har inte skett, då det i stället prioriterats att utbilda så många specialister i allmänmedicin som möjligt.

I samarbete med kommuner i Stockholms län finns fyra FoUU Äldre-verksamheter; FoU nu, FoU Nordost, Äldrecentrum och Nestor FoU-center. Syftet med verksamheterna är forskning, utbildning, fortbildning, utveckling och implementering inom området åldrande.

FoUU Äldre finansieras gemensamt av landstinget och engagerade kommuner och sammantaget belopp för FoUU Äldre för Stockholms läns landsting (SLL) var år 2017 14 mkr.

Medel via Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsen fördelade år 2017 1007 miljoner kronor till forskning, utveckling och utbildning. Fördelningen är mångfacetterad, komplex och vissa delar av budgeten tas fram i samverkan med Karolinska Institutet vilket regleras i det regionala ALF-avtalet (LS 1411-1389). Landstinget erhöll 2017 totalt 623 miljoner kronor i så kallad ALF-ersättning som reglerar statens ersättning till landstingen för vissa kostnader i samband med utbildning och medicinsk forskning.

Fördelningen av FoU-medel bygger på ett system med ersättning för forskningslokaler, basersättning, aktivitetsersättning, sökbara projektmedel, stöd till kliniska forskartjänster och strategiska satsningar. Bas- och aktivitetsersättning fördelas till de upplåtna enheter som omfattas av det regionala ALF-avtalet varav det inom SLSO fanns fem stycken år 2017. Verksamheterna erhåller en basersättning för de lärartjänster som finns inom respektive sjukhus/motsvarande. Fördelningen av aktivitetsersättningen baseras på forskningsaktivitet mätt i parametrarna examina, externa medel och bibliometri. Systemet för fördelning av aktivitetsmedel är beslutat av Ledningsgruppen KI-SLL och ger tydliga signaler om att forskning av hög kvalitet premieras.

Landstinget har sedan 2013 årligen avsatt 10 miljoner kronor i sökbara projektmedel för forskning och utveckling inom primärvård, psykiatri och geriatrik (PPG-projektmedel). Satsningen har påverkat psykiatrisk forskning positivt, medan effekten på forskning inom primärvård och geriatrik varit begränsade. Med anledning av detta beslutades att omvandla PPG-projektmedlen till utlysning av medel till nätverkssjukvården från och med 2018. Projekt inom utlysningen ska ha två ledare, varav den ena vid akutsjukhus eller geriatrisk klinik och den andra inom primärvården för att stimulera FoUU i utvecklingen av framtidens vårdlandskap med nätverk kring patienten. Medlen söks i konkurrens och oberoende vetenskapliga experter bedömer inkomna ansökningar. Inför 2018 finns 16 stycken beviljade projekt varav minst ett inom området patientsäkerhet.

SLSO erhöll år 2017 63,1 miljoner kronor i FoU-medel och har närmare 300 personer aktiva inom forskning, 16 professorer och sju docenter är knutna till verksamheten. Tilldelade ALF-projektmedel för 2016 uppgick till 10,1 miljoner kronor och ytterligare 9,4 miljoner kronor för PPG. Under året pågick ett 60-tal forskningsprojekt med stöd av dessa medel.

Överväganden

Inriktning
En pågående inriktning från hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) som förväntas öka framgent är att förlägga allt fler projekt med FoUU-inriktning på FoUU-verksamheter HSF redan har avtal med. Detta inkluderar i allra högsta grad APC/AVC. Detta skapar en större total volym för FoUU inom primärvården.

Vidare behov av utveckling och utredning
En stor del av vården till länets invånare sker inom primärvården, och utvecklingen är att sjukdomarnas grad och komplexitet sakta ökar hos primärvårdens patienter. Samtidigt omvandlas strukturen i SLL mot en mer nätverksbaserad vård, där allt större andel av vården ska förväntas ske utanför akutsjukhus. Etableringen av nya närakuter är ett exempel. För att göra vården alltmer patientsäker, rationell och tillgänglig är en välfungerande FoUU-verksamhet i primärvården av stor betydelse.
I förhållande till hälso- och sjukvårdsomfattningen inom primärvården är FoUU resurserna relativt marginella. En utbyggnad av FoUU verksamheten är önskvärd. Inrättande av kliniska doktorandtjänster kopplat till kliniska forskartjänster med handledaransvar skulle kunna bidra till en långsiktig FoUU kunskapsbas. Detta fordrar resurstillskott och samverkan med Karolinska Institutet samt en långsiktig plan.
Inom SLSO finns en FoUU-kommitté som beslutar om strategisk användning av tilldelade resurser respektive fördelning av resurser till verksamhetsnivån (klinik/motsvarande).

Förslag till beslut
FoUU-verksamhet inom och av medarbetare verksamma i primärvården bedrivs huvudsakligen av APC/AVC, samt i samverkan med länets kommuner på fyra FoU-Äldre-verksamheter. Förvaltningen uppdrar i allt större utsträckning, vilket planeras öka, till dessa verksamheter att fullgöra projekt inom FoUU. Detta förväntas generellt öka aktivitet med FoUU inom primärvården.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget innebär oförändrade ekonomiska förutsättningar för SLL.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Mer klinisk och patientnära FoUU i primärvården kan på sikt förväntas öka patientsäkerheten och kvalitén på den hälso- och sjukvård som utförs inom denna sektor.

Mer klinisk och patientnära FoUU i primärvården kan på sikt förväntas öka invånarnas tillit och värdering av primärvården, ökad kvalitet, rättare prioritering samt tillgängligheten genom nya arbetssätt och metoder. Detta skulle kunna leda till annan prioritering hos allmänheten när de söker vård och en bättre fördelning av hälso- och sjukvårdssystemet.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård
Mer klinisk och patientnära FoUU i primärvården kan på sikt förväntas öka jämställdhet och jämlikhet i primärvården.

Miljökonsekvenser
Mer klinisk och patientnära FoUU i primärvården kan på sikt förväntas göra primärvården mer miljövänlig genom bland annat mer optimal läkemedelsanvändning och färre persontransporter.

Administrativa konsekvenser
Förslaget innebär en viss ökad administration för hälso- och sjukvårdsförvaltningen med uppdrag och avtal med primärvårdens FoU-enheter. Det motvägs av en minskad administration om liknande uppdrag getts till extern part alternativt utförts av projektanställd personal.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Maria Hägerstrand
Tillförordnad
avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Landstingsstyrelsen

Godkänd av Barbro Naroskyin, 2018-09-06